

Keskustan talouslinjaus 2030

Onko maallamme rohkeutta uudistua?

Onko maallamme rohkeutta uudistua?

Keskustan talouslinjaus 2030
Tammikuu 2023

Keskustan politiikkalinjaukset 2021-2023
Keskusta tiivistää ja priorisoi politiikkalinjauksistaan eduskuntavaaliohjelmansa tavoitteet. Ne sovitetaan talouden raameihin.

Sisältö

Yhteenveto ja ydinviestit	4
Johdanto – Suomi uudistuu koko maan vahvuuksia hyödyntäen	6
Keskustan talousvisio Suomesta 2030	11
Keskustalainen talouspolitiikka	13
Keskustan talouspoliittiset tavoitteet Suomelle.....	15
Strateginen tavoite 1: Yhteiskunta kannustaa työntekoon, yrittäjyyteen, vastuunkantoon ja jatkuvaan oppimiseen	16
Kannustava työelämä	16
Jatkuva oppiminen	19
Kannustava verotus	20
Strateginen tavoite 2: Suomen talous ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus ovat kestäväällä pohjalla ja Suomi on varautunut tuleviin kriiseihin.....	22
Strateginen tavoite 3: Vähähiilinen talous luo hyvinvointia ympäri Suomen	24
Uusiutuva energia ja vetytalous	26
Mineraalisektori ja akkuteollisuus	27
Biotalous uudet innovaatiot	28
Kiertotalous	29
Uutta kasvua startupeista.....	29
Strateginen talouspolitiikka ja valtionyhtiöt	30
Strateginen tavoite 4: Suomi kasvaa kaikkien alueiden vahvuuksia hyödyntäen.....	32

Yhteenveto ja ydinviestit

Talous on Keskustalle väline, ei itseisarvo.

Koronapandemian ja Venäjän hyökkäysso-
dan takia maailman ja Suomen taloudes-
sa vallitsee epävarmuus. Samaan aikaan
luontokato ja ilmastomuutos pakottavat
ihmiskuntaa etsimään uutta tasapainoa
luonnon kanssa ja luovat samalla talouden
kasvun mahdollisuuksia. Suomen taloutta
haastaa erityisesti syntyvyyden alene-
masta johtuva huoltosuhteen muutos.

Jos Suomi ei kykene uudistumaan, on
hyvinvointiyhteiskuntamme rahoitus
uhattuna. Sekä talouden että ympäristön
suhteen meidän on kannettava vastuum-
me tulevia sukupolvia kohtaan.

Suomi tarvitsee sosiaalisesti ja ympäris-
töllisesti kestävästä kasvusta, joka ottaa kaikki
mukaan ja jonka tuloksista jokainen saa
osansa.

*Keskeinen tehtävämme on pelastaa
suomalainen hyvinvointiyhteiskunta ja
vahvistaa kestävästä kasvusta tuomalla ta-
lous luonnon kantokyvyn rajoihin. Emme
voi tyytyä Suomelle tälle vuosikymme-
nelle ennakoiutuun noin yhden prosentin
kasvuun vaan tavoitteeksi on asetettava
vähintään sen kaksinkertaistaminen.*

Nykytasoinen hyvinvointi on mahdollis-
ta vain, mikäli yhä useampi suomalainen
tekee työtä ja työn määrä yhteiskunnas-
samme kasvaa. Siksi jokaisen työikäisen
ja työkykyisen on tehtävä osansa maam-
me hyväksi. Tarvitsemme myös nopeasti
toimia, joilla työikäisen väestön määrä
saadaan kasvuun.

Strateginen tavoite 1: “Yhteiskunta kan-
nustaa jatkuvaan oppimiseen, työnte-
koon, yrittäjyyteen ja vastuunkantoon.”

*Suomi tarvitsee tekijäreformin. Esitäm-
me työuran pidentämisen verokannus-
tinta sekä työperäisen maahanmuuton
lisäämistä. Tavoitteena on, että vuoteen
2030 mennessä työllisten määrä 18-70
vuotiaissa on noussut 150 000:lla kan-
nusteiden ja työperäisen maahanmuuton
avulla.*

*Turhan sääntelyn purkamista ja hallinnon
pullonkaulojen poistamista on jatket-
tava. Ansioturva ja työmarkkinatukea
on uudistettava ja paikallista sopimista
lisättävä.*

*Suomalaisten työkykyä on parannettava
ja työkyvyttömyyttä ennaltaehkäistävä.*

*Tasa-arvoiset koulutautumisen mah-
dollisuudet ovat edelleenkin suoma-
laisen yhteiskunnan mahtivoima. Se on
samalla paras tie syrjäytymisen ehkäise-
miseksi. Toisen asteen oppilaitosten on
sijaittava kohtuullisen matkan päässä
kotoa kaikille suomalaisille ja jokaisessa
maakunnassa on oltava vähintään yksi
korkeakoulu.*

Valtion velan nollakoron aika on ohi ja
velalla on taas hinta. Poikkeusolojen
vaatimista erityistoimenpiteistä on siir-
ryttävä normaaliin taloudenpitoon ja
kehysmenettelyyn. Valtiovarainministeriön
virka-arvion mukaan kahden seuraavan
vaalikauden aikana julkista taloutta on
vahvistettava vähintään yhdeksällä miljar-
dilla eurolla. Keskustan mielestä valtiova-
rainministeriön ehdotus on vaativa toteut-
taa, mutta perusteltu.

Strateginen tavoite 2: “Suomen talous
ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus ovat
kestävällä pohjalla ja Suomi on varautu-
nut tuleviin kriiseihin.”

*Valtion talouden tasapainotustarve
vuoteen 2030 mennessä on 9 miljardia
euroa.*

*Vaalikauden 2023-2027 tasapainotus-
tavoitteen tulee olla 4,5 – 5,5 miljardin
euron haarukassa:*

- Menoleikkauksilla 2,5-3 miljardia euroa,
- Työllisyyttä ja talouskasvua vahvista-
malla 1,5 miljardia euroa ja
- Verotuksella 0,5-1 miljardia euroa.

*Jäljelle jäävät 3-5 miljardia euroa
katetaan sitä seuraavalla vaalikaudella
2027-2031.*

*Vuoteen 2030 mennessä Suomi on vah-
vistanut omavaraisuuttaan energian ja
elintarvikkeiden tuotannon sekä jalosta-
misen osalta.*

Ikääntyvässä maassa kasvu ja yrittäjyys
ovat parhaita lääkkeitä talouden tasa-
painottamiseen. Tarvitsemme kotimaista
tuotantoa ja tervettä isänmaallisuutta,
jota voidaan kuvata:

”Suunniteltu Suo-
messa, valmistettu
Suomessa, omistet-
tu Suomessa”,

Meidän on siirryt-
tävä vähähiiliseen
talouteen, mutta
tehtävä se tavalla,
joka luo hyvin-
vointia, työtä ja
toimeentuloa koko
Suomelle ja kaikkien Suomen alueiden
vahuuksia hyödyntäen. Tämä edellyt-
tää tavoitteellisempaa talouspolitiikkaa
perinteisen edellytysten luonnin rinnalle.
Tavoitteena ei ole suurempi valtio, vaan
strategisempi kumppani.

**Uudistuminen vaatii
rohkeutta ja tavoit-
teellisuutta. Onko
Suomella rohkeutta
uudistua? Keskustan
mielestä on.**

Strateginen tavoite 3: “Vähähiilinen
talous luo hyvinvointia ympäri Suomen.

*Vuoteen 2030 mennessä tutkimus- ja
tuotekehityspanostukset ovat nousseet
4 prosenttiin bruttokansantuotteesta ja
Suomessa on saatu liikkeelle kymme-
nien miljardien eurojen mittaiset lisäin-
vestoinnit vauhdittamaan siirtymistä
vähähiiliseen talouteen. Kohteina ovat
muun muassa uusiutuva energia, vety-
talous, mineraalisektori, akkuteollisuus,
bioenergia ja kiertotalous. Keinoina ovat
muun muassa investointien joustava
luvitut, investointeja tukevan infrastruk-
tuurin rakentaminen sekä strategisten
valtionyhtiöiden valjastaminen vihreän
uusteollistamisen moottoreiksi.*

Keskustan mielestä Suomen talous tar-
vitsee edelleen kaikkia kansalaisiaan ja
yrityksiä kokoon ja postinumeroon katso-
matta. Suomi on läpi historiansa menes-
tynyt inhimillistä pääomaansa hyödyntäen
ja koko Suomen vahvuuksiin nojaten. Meillä
on lähes äärettömät mahdollisuudet ke-
hittyä ja olla kokoamme suurempi ratkai-
sujen keksijä aikamme suuriin globaaleihin
ongelmiin – jos me itse näemme tuon
potentiaalini ja uskomme siihen.

Strateginen tavoite 4: “Suomi
kasvaa kaikkien alueiden vah-
vuuksia hyödyntäen.”

*Vuoteen 2030 mennessä kaik-
kialla Suomessa voidaan hyvin
ja Suomessa on useita toimivia
erityistalousalueita, jotka luovat
hyvinvointia koko Suomeen.*

*Eryistalousalueille tulee kan-
nustimia, kuten määräaikainen
vapautus elinkeinoverotukses-
ta, opintolainojen hyvitys, muuttoavus-
tus, porrastettu sähköverotus, alennetut
sosiaaliturvamaksut, poistojen vapaa
käyttöönotto, ohituskaista luvituksille,
työvoiman saatavuusharkinnasta luo-
puminen sekä TKI:hin ja osaamiseen
panostamista.*

Johdanto – Suomi uudistuu koko maan vahvuuksia hyödyntäen

Suomi on tienhaarassa ja suurten valintojen edessä seuraavien kahden hallituskauden aikana. Ilman uudistumista olemme näivettymisen tiellä. Tälle tielle meitä vievät väestön ikääntyminen ja alhainen syntyvyys yhdistettynä matalaan työn tuottavuuteen ja velkaantuvaan julkiseen talouteen. Hopeamyrskyn muokkaama Suomi, ikääntyvä maamme, ei muuta vain taloutta vaan myös arkeamme. Samalla ikääntyvät, osaavat ja aktiiviset suomalaiset ovat valtava potentiaalimme.

Suomen vahvuutena ovat luottamus pääoma, vakaa yhteiskunta ja hyvä hallinto. Olemme myös Maailman onnellisin maa. Koulutusjärjestelmämme sekä yhteiskunnan ylläpitämä infrastruktuuri mukaan lukien energiasektorimme luovat erinomaisen pohjan ratkoa edessämme olevia talouden ongelmia.

Suomea ovat tällä vuosituhanella koe-telleet jatkuvat kriisit. Ensin finanssi- ja eurokriisi ja sen jälkeen kotimaiset kriisit: kustannuskilpailukyvyyn ja huoltosuhteen nopea heikkeneminen, matkapuhelinliiketoiminnan romahdus, paperiteollisuuden rakennemuutos sekä maatalouden kannattavuuskriisi.

Uusimmat kriisit ovat koronapandemia ja Venäjän julma hyökkäyssota Ukrainassa ja sen seurauksena vielä energiakriisi. Omavaraisuus muun muassa ruoan ja energian tuotannossa on noussut yhä tärkeämmäksi, huoltovarmuus suorastaan elinehdoksi.

Geopoliittinen asemamme on murroksessa. Nato-Suomi voi olla osa vakaata Pohjolan linnaketta, mutta talousmaantieteellisesti entisestä portista idän ja lännen välillä uhkaa tulla geopoliittinen pussinperä.

Samaan aikaan ympäristökysymykset pakottavat ihmiskuntaa etsimään uutta tasapainoa luonnon kanssa. Luonnonvarat oletettiin ehtymättömiksi ja luonnon ekosysteemit kaiken kestäviksi, kun talouden pelisäännöt luotiin teollistumisen alkuaikoina. Päästöille tarvitaan hinta ja luonnon monimuotoisuudelle arvo. Ilmastomuutos ja luontokato on pysäytettävä.

Tarvitsemme talouden kasvua selvitäksämme yhteiskunnallisista ongelmistamme ja rahoittaaksemme hyvinvointiyhteiskuntamme. Tuon kasvun tulee kuitenkin olla oikeudenmukaista, kestävää ja luonnonvarojen ylikulutuksesta irti kytkettyä.

Inhimillinen pääoma, teknologian hyödyntäminen ja näistä seurannut työn tuottavuuden kasvu ovat mahdollistaneet hyvinvointimme. Tuottavuutemme on syntynyt osaamisesta. Tämän päivän nuorilla on kuitenkin ensimmäistä kertaa historiassamme vanhempiaan heikompi koulutus.¹ Emme voi tyytyä tähän. Lähtö-

¹ Lähde: Suomen Pankki. <https://www.eurojatalous.fi/fi/2019/artikkelit/vaikka-koulutus-kannattaa-suomalaisten-koulutustason-kasvu-pysahtymassa/#:~:text=-Nuorten%20aikuisen%20koulutustason%20kasvu%20on,on%20silti%20edelleen%20taloudellisesti%20kannattavaa>.

kohdista riippumatta jokaisen on jatkosakin voitava kasvaa täyteen potentiaaliin – käden taitojen huippuosaajaksi tai tohtoriksi asti.

Suomi tarvitsee myös lisää työtä. Halukaiden on voitava työskennellä pidempään ja osaajia on houkuteltava myös ulkomailta. Vuoteen 2030 mennessä työkäisiä on Suomessa noin 270 000 vähemmän kuin huippuvuonna 2009.

Eläkeikää lähestyvien työllisyysasteen nostamisessa Suomella on suuri käytätämätön mahdollisuus. Suomi tarvitsee myös työperäistä maahanmuuttoa ja sen vauhdittamiseksi on työperäisen maahanmuuton edistäminen ja siihen liittyvät lupa-asiat siirrettävä pois Maahanmuuttovirastosta. Työperäistä maahanmuuttoa on lisättävä vähintään 15 000 henkilöllä vuodessa aiemmin ennakoitusta. Myös opiskeluperäistä maahanmuuttoa on lisättävä.

Suomi on historiassaan käynyt läpi useita murroksia, kriisejäkin. Tästäkin selvitään. Nyt tarvitsemme kuitenkin yhteistä tilanekuvaa – ja yhteisen tehtävän.

Keskeinen tehtävämme on pelastaa suomalainen hyvinvointiyhteiskunta. Samalla meidän on tunnettava vastuumme tulevista sukupolvista ja tuotava talousluonnon kantokyvyn rajoihin. On siirryttävä vähähiiliseen talouteen, mutta tehtävä se tavalla, joka luo hyvinvointia koko Suomelle ja kaikkien Suomen alueiden vahvuuksia hyödyntäen. Samalla riippuvuutemme venäläisestä energiasta katkeaa lopullisesti ja huoltovarmuutemme sekä kriisinkestävyytemme paranee.

Siirtyminen vähähiiliseen talouteen ja vihreään teollisuuteen tarkoittaa uutta työtä ja toimeentuloa ympäri Suomen. Suomeen on synnyttävä uutta, korkean jalostusasteen työtä. Suomi ei ole, eikä saa olla tulevaisuudessakaan pelkkä uusiutuvan energian raaka-ainereservaatti. Kaikki riippuu siitä, minkälaisia valintoja teemme tässä ajassa, kun kilpailu investoinneista ja osaajista kiihtyy. Korkeamman jalostusasteen työ vaatii investointeja ja riskinottoa. Osa teknologiasta on vasta kehittymässä.

Naapurissamme Pohjois-Ruotsissa on käynnissä Ruotsin historian suurimpiin kuuluva investointiaalto, suuruusluokaltaan noin 100 miljardia euroa, jota julkinen sektori tukee vahvasti. Suomen on vauhditettava omaa investointiaaltoansa. Muuten korkeamman jalostusasteen työpaikat syntyvät muualle, osaavin työvoima muuttaa työn perässä ulkomaille ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus pohja heikkenee entisestään. Suomella on hyvät mahdollisuudet päästä kehitykseen mukaan, mutta se vaatii päättäväisiä ja pikaisia toimia.

Viimeiset pari vuosikymmentä olemme pyrkineet luomaan talouteen dynamiikkaa perinteisellä politiikalla, edellytyksiä luomalla. Edellytysten luontia tarvitaan jatkossakin, mutta se ei yksin riitä taikka toimi riittävän nopeasti tässä ajan hetkessä. Vakaa lainsäädäntö, osaava työvoima ja kohtuullinen verotus ovat perinteisiä keinoja mahdollistamaan yritysten

innovaatiot ja investoinnit. Näitä toimenpiteitä on käytetty viimeiset pari vuosikymmentä, mutta tarvitsemme aiempaa vahvempaa ja kestävämpää kasvua. Tarvitsemme uusia keinoja parempien tulosten saavuttamiseksi.

Meillä on oltava rohkeutta uudistaa talouspoliittista ajatteluaamme ja keinovalikoimaamme tavalla, jota voisi kuvata yhdellä sanalla: strategisuus. Tämän lähestymistavan ytimessä ovat strategiset panostukset tutkimukseen, kehitykseen ja innovointiin (TKI), investointien vauhdittaminen ja työvoiman houkuttelu Suomeen. Panostuksia on kohdennettava tavalla, joka mahdollistaa Suomen uudistumisen kohti yhteistä visiota.

Strategisuus ei tarkoita valtion velaksi tekemiä investointeja. Strategisuus tarkoittaa, että koko julkinen sektori käyttää olemassa olevaa työkaluvalikoimaansa ja resurssejaan kohdennetusti, yksityisiä panostuksia vivuttaen. Tavoitteena ei ole suurempi valtio, vaan strategisempi kumppani.

Valtion on sitouduttava TKI-rahoituksen kasvattamiseen ja kohdentamiseen strategisille aloille, strategisten investointihankkeiden joustavaan luvitukseen, investointeja tukevan infran rakentamiseen, osaamisen vahvistamiseen, rahoitusjärjestelyiden tukemiseen, julkisten hankintojen hyödyntämiseen sekä valtion strategisen omistuksen ja erityistehtävayhtiöiden hyödyntämiseen. Strategiset alat on valittava vuoropuhelussa tiedeyhteisön, yritysten, valtiovallan ja alueiden toimijoiden kanssa, eri alueiden vahvuuksia täysimääräisesti hyödyntäen.

Samaan aikaan valtion taloudessa on sitouduttava kehysmenettelyyn ja taitettava velkaantumisen. Menokehysten tulee olla mahdollisimman kattavat siten, että ne pitivät sisällään myös investointimenot aiempaan tapaan. Vaalikauden 2023–2027 aikana julkista taloutta on vahvistettava 4,5 – 5,5 miljardin euron edestä.

Siitä menoleikkausten osuus on 2,5 – 3 miljardia euroa. Työllisyyttä ja talouskasvua vahvistamalla saamme 1,5 miljardia euroa ja veronkorotusten osuus on 0,5–1 miljardia euroa.

Nykyinen hallitus on joutunut reagoimaan kriiseihin poikkeuksellisilla toimilla: pandemiassa kuntia, yrityksiä ja kansalaisia oli tuettava. Venäjän hyökättyä Ukrainaan on Suomen puolustukseen ja huoltovarmuuteen ollut pakko panostaa ja kansalaisten kohtuuttoman nopeasti nousseisiin elinkustannuksiin reagoida. Pahimman kriisin väistyttyä vastuullisten puolueiden on kuitenkin pystyttävä myös menojen tarkistamiseen osana julkisen talouden kestävyys palauttamista. Kriisiaikojen jälkeen jokaisen kansalaisen ja yrityksen oma vastuu korostuu.

Meidän tulee saavuttaa uusi, aiempaa korkeampi, kestävä kasvun taso. Nykyinen matalan kasvun, kutistuvan työvoiman ja laskevan koulutustason tie on näivettymisen tie. Näivettyminen tarkoittaisi julkisen talouden sopeuttamista leikkausten ja veronkorotusten noidankehässä tai kiihtyvää velkaantumista. Mittavat veronkorotukset veisivät hapen taloudelta ja suuret leikkaukset tuntuisivat ihmisten arjessa. Lopulta meillä ei olisi varaa nykyisiin julkisiin palveluihin. Tuntemme hyvinvointiyhteiskunta olisi vaarassa.

Suomi pystyy vielä saamaan velkaa markkinoilta, mutta olisi vastuutonta ajatella, että velalla ei ole väliä. Nollakoron aika on ohi ja velalla on taas hinta. Koromenot ovat pois jostain muualta. Velan määrän jatkaessa paisumistaan joutuisi Suomi muiden armoille.

Meillä on vaihtoehto, uudistumisen tie, mutta se vaatii rohkeutta ja strategisuutta. Onko Suomella rohkeutta uudistua? Suomen Keskustan mielestä on.

Toisen maailman sodan jälkeen vuonna 1952 Urho Kekkonen julkaisi strategisen ohjelmansa Suomen uudistamiseksi

nimeltään ”Onko maallamme malttia vaurastua?”. Tuolloinkin Suomi joutui pohtimaan omaa geopoliittista asemaansa. Käytiin keskustelua siitä, pitäisikö valtion panostuksia keskittää vai uskomme koko Suomen potentiaaliin. Keskittäjillä oli vahvoja argumentteja, olivathan merkitävät yliopistot vain Helsingissä ja Turussa ja agraarivetoinen talous alikehittynyt.

Suomi valitsi toisin kuin keskittäjät halusivat. Koko Suomeen uskottiin, siihen investointiin ja rakennettiin suomalainen hyvinvointiyhteiskunta. Hyvinvointiyhteiskunta ei olisi syntynyt ilman, että koko Suomen potentiaaliin uskottiin ja siihen panostettiin.

Keskustan mielestä Suomen talous tarvitsee edelleen kaikkia kansalaisiaan ja yrityksiä kokoon ja postinumeroon katsomatta. Suomi on läpi historiansa menestynyt inhimillistä pääomaansa hyödyntäen ja koko Suomen vahvuuksiin nojaten. Suomen talouden tukijalka, metsäteollisuus, on tästä esimerkki. Se ei toimi ilman insinöörejä, metsänomistajia, maanviljelijöitä, metsureita, sahureita, sellunkeittäjiä- ja kaikkia heitä ympäröivän yhteiskunnan julkisia ja yksityisiä palveluita, jotka ovat välttämättömiä toimiville yhteisöille, kuten hyvä kunta-hallinto, opettajat, sairaanhoitajat, myyjät ja majoitus- ja ravitsemusala.

Olemme siirtymässä vähähiiliseen talouteen. Suomessa velvollisuutemme on tehdä osamme. Samalla meillä on mahdollisuus tuottaa niitä ratkaisuja, joita koko maailma nyt etsii. Taitomme ratkaista asioita käytännönläheisesti voi palvella koko ihmiskuntaa. Meillä on lähes äärettömät mahdollisuudet kehittyä ja olla kokoamme suurempi ratkaisujen keksijä aikamme suuriin globaaleihin ongelmiin – jos me itse näemme tuon potentiaalin ja uskomme siihen.

Keskustan talousvisio Suomesta 2030

Suunniteltu Suomessa. Valmistettu Suomessa. Omistettu Suomessa.

Keskusta haluaa, että Suomi säilyy korkeaan osaamiseen, teknologiaan ja luonnonvarojen kestäväan käyttöön pohjaavana hyvinvointiyhteiskuntana. Keskustan visiossa Suomessa ihmiset nukkuvat yönsä rauhassa ja toivo on aina pelkoa suurempi. Se on maailman vakain ja turvallisim maa, joka varautuu poikkeusoloihin ja varmistaa huoltovarmuuden. Meillä erilaiset perheet luottavat tulevaisuuteen omia valintoja tehden. Kaikki kokevat itsensä arvokkaiksi ja osallistuvat isänmaan rakentamiseen voimavarojensa mukaan. Suomalaiset ovat säilyttäneet luottamuksen toinen toisiinsa ja yhteiskuntaan. Suomessa uskalletaan perheelistyä ja syntyvyys on kääntynyt nousuun.

Suomen talous uudistuu vihreässä investointiaallossa. Tämä luo toimeentuloa ympäri Suomen. Työ tuo omanarvontuntoa ja merkityksellisyyttä, kokemusta siitä, että minunkin panostani tarvitaan, että minunkin kotiseutuni on arvokas. Työpaikkoja luovat rohkeat yrittäjät ja omistajat, joilla on tulevaisuuden uskoa, julkisen vallan toimiessa mahdollistajana ja strategisena kumppanina.

Pienen, kansainvälisestä kaupasta riippuvaisen maan hyvinvointi syntyy

siitä, että tavoittelemme mahdollisimman suurta Suomeen jäävää lisäarvoa. Korkean osaamisen palvelut ovat vientimme tukijalka. Kun vauhditamme siirtymää vähähiiliseen talouteen ja nostamme jaostusastetta, samalla pelastamme suomalaisen työn ja varmistamme hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjan. Ikäluokkien pienentyessä eläkeiän ylittäneiden on kannattavaa halutessaan jatkaa työntekoa.

Globaalit kriisit ja alueelliset epävakaudet voivat olla pikemminkin uusi normaali kuin, että voisi tuudittautua niiden väistyvän. Tämä korostaa erilaisen varautumisen ja riskienhallinnan merkitystä. Tähän tarvitaan koko Suomen resursseja ja osaamista.

Sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisin keinoin katkaisemme riippuvuutemme fossiilisesta energiasta. Sähkön osalta saavutamme netto-omavaraisuuden. Suomalaiset luonnonvarat, teknologia ja osaaminen tarjoavat ratkaisuja siirryttäessä vähähiiliseen talouteen. Hiilikädenjäl-kemme² on merkittävä.

Suomalaisia ratkaisuja hyödynnetään maailmanlaajuisesti.

² Tuotteen, prosessin tai palvelun ilmastohyödyt eli päästövähennyspotentiaali käyttäjälle. Lähde: Sitra

Suomi ei kasva ja uudistu keskittämällä. Suomi menestyy ja toimii houkuttelevana investointiympäristönä parhaiten, kun sen kaikkien alueiden vahvuuksia hyödynnetään täysimittaisesti. Suomalaiset asuvat, yrittävät ja tekevät työtä monipaikkaisesti. Alueiden elinvoimaa vauhdittavat erityistalousalueet luovat elinvoimaa ja työtä ympäri Suomen. Hyvinvointipalvelut toimivat koko maassa mahdollistaen yritysten kasvua.

Suomi on tasa-arvoisen koulutuksen ja elinikäisen oppimisen kärkimaa, jossa kaikki pysyvät mukana. Tutkimus tukee alueellisia, kansallisesti ja kansainvälisesti verkottuneita uutta luovia yrityskeskittymiä. Ratkaisuja viedään maailmalle ja Suomeen syntyy useita miljardiluokan arvoisia kasvuyrityksiä.

Suomeen investoidaan ja tullaan töihin. Luomme positiivisen kehän, jossa kasvuodotukset houkuttelevat maahamme uusia yrittäjiä, työntekijöitä, riskipääomaa ja TKI-toimintaa. Suomeen halutaan muuttaa töihin ulkomailta ja tähän liittyvä hallinto tapahtuu sujuvasti ja nopeasti. Työelämämme myös joustaa ihmisten elämäntilanteiden mukaan. Hyvä koulutus on kilpailukykytekijä. Ulkomaisten opiskelijoiden maksullista koulutusta Suomessa on lisätty ja maassamme tutkinnon suorittaneiden töihin jääminen Suomeen on yleistä.

Taloutemme kriisinkestävyttä vahvistetaan kääntämällä velkaantuminen laskuun ja tasapainottamalla julkinen talous. Kriisinkestävyttä tukee myös huoltovarmuutta parantavat energia- ja liikenneinvestoinnit. Huoltovarmuusajattelumme päivitetään ottamaan huomioon laajasti erilaiset yhteiskunnan haavoittuvuustilanteet.

Kuva: Adobe Stock

Keskustalainen talouspolitiikka

Keskustalaisen talouspolitiikan perusperiaatteita ovat ylisukupolvisuus ja taloudellisesti, sosiaalisesti sekä ekologisesti kestävä talouskasvu.

Talous ei ole Keskustalle päämäärä, vain ja ainoastaan väline. Keskusta on aina nojannut sivistykseen, kohtuuteen ja suurempiin henkisiin arvoihin kuin materian voima.

Keskustan ajatus on perustunut aina kolmen kestävyysyhteensovittamiseen. Ihmisen, luonnon ja talouden sovintoon.

Talouden pitää olla sovitettu luonnon kantokykyyn. Se on elinehtomme. Suhdattumme ympäristön tilaan ja ilmaston muutokseen erittäin vakavasti. Samalla tiedämme, että luonnonvaroja osataan yhä hyödyntää kestäväällä tavalla.

Lisäksi taloudenpidon pitää olla sellaista, että kaikki pysyvät mukana. Keskusta muistaa yhteiskunnan heikoimmat. Se on suomalaisen yhteiskunnan liima.

Keskusta puolustaa yrittäjyyttä, työtä ja jatkuvaa oppimista, sillä Keskustan mielestä nämä ovat taloutemme ja sen kasvun perusta. Meillä jokaisella suomalaisella on oikeuksiemme vastapainona vastuu itsestämme sekä osallistumisesta yhteiskuntaan kykyjemme mukaan.

Verotuksen ja sosiaaliturvan tulee olla kannustavia, tavoitteena kasvattaa tehdyn työn määrää ja luoda kannustimet yrittäjyyteen sekä omistajuuteen.

Uskomme ihmiseen. Vahvistamme vapautta, mutta vaadimme myös vastuuta. Sosiaaliturvan tulee auttaa ihmisiä niinä hetkinä, kun turva on tarpeen, ja samaan

aikaan kannustettava ihmisen omaan aktiivisuuteen sekä yhteiskunnan rakentamiseen kykyjensä mukaan.

Ylisukupolvisuus tarkoittaa, että jätämme Suomen tuleville sukupolville paremmasa kunnossa kuin sen itse saimme. Ylisukupolvisuuteen kuuluu varojen mukaan eläminen. Emme voi siirtää kohtuutonta taakkaa tuleville ja nykyistä pienemmille ikäluokille.

Talous on keskustalaisille väline kansalaisten parempaan elämään. Kestäväällä talouskasvulla voimme varmistaa suomalaisten hyvinvoinnin ja hyvinvointiyhteiskunnan kestäväällä tavalla. Talouskasvu ei voi perustua luonnonvarojen tai muun aineellisen pääoman alati kasvavaan käyttöön. Taloutta ja kulutuksen rakennetta on muutettava resurssitehokkuuden ja kiertotalouden avulla.

BKT:n kasvu ei ole ihmiselämän tai hyvinvointiyhteiskunnan päämäärä. Se on väline. Keskustan ajattelussa talouskasvu on yhteiskunnallisen uudistamisen väline. Tutkimus, tuotekehitys ja innovaatiotoiminta (TKI) ovat tärkein työn tuottavuuden ja kasvun lähde.

Keskustan talousajattelun keskiössä ovat itsestään ja lähiyhteisöstään vastuuta kantavat, toisistaan välittävät ja yritteliäät ihmiset sekä kasvuhakuiset vastuulliset yritykset eri puolilla Suomea. Ympäristön kestävä huomioiva vahva, kestävä kasvu mahdollistaa hyvät julkiset palvelut sekä tulonsiirrot, jotka vähentävät eriarvoisuutta ja lisäävät luottamusta.

Huonosti hoidettu talous vaarantaa kansalaisten hyvinvoinnin ja maan turvallisuuden. Vahva talous vahvistaa kriisin kestävyttämme.

Keskustan talouspoliittiset tavoitteet Suomelle

Euroalueen valuviat on kohdattava ja korjattava. Tarvitaan uusi, uskottava sääntöjärjestelmä, jolla valtioiden velkaantumista ja julkisen talouden alijäämää rajoitetaan ja kriisit hoidetaan hallitusti. Velkaantuminen voi aiheuttaa systeemikriisin koko euroalueelle, kuten nähtiin finanssikriisin jälkeen. Jäsenvaltioiden tulee olla vastuussa omasta taloudestaan. EU:n ei tule ottaa uutta yhteistä velkaa. Yhteinen velka tai uudet apupaketit eivät ratkaisisi valuutta-alueen valuvikoja. Niiden korjaamiseksi sääntöjärjestelmää on uusittava ja luotava uskottavampi pysyvä mekanismi shokkien varalle, jolloin yksittäisen euromaan ongelmat eivät enää uhkaa koko valuutta-alueen vakautta.

Julkisten menojen ja tulojen tasapainoa voidaan parantaa uudistuksilla, jotka vauhdittavat talouskasvua ja lisäävät sitä kautta julkisen talouden tuloja. Tämä on tärkein keino julkisen talouden kestävyuden parantamiseksi. Tarvitsemme lisää työtä ja työn tuottavuutta.

Suomi kannattaa sääntöpohjaista vapaakauppaa, jotta suomalaiset yritykset voivat viedä tuotteita ja palveluita maailmalle. Samalla kannatamme eurooppalaisen omavaraisuuden vahvistamista strategisilla toimialoilla. Tavoitteena tulee olla kilpailukykyinen ja sosiaalisesti eheä EU. Sisämarkkinat, sääntöpohjainen vapaakauppa sekä laadukas ja ajantasainen sääntely takaavat EU:n yhteisen kilpailukyvyn. Euroopan unionin tulee keskittyä toiminnassaan niihin alueisiin, joilla se voi tuoda lisäarvoa. Tarkoituksenmukainen, kevyempi ja yksinkertaisempi sääntely on Suomelle tärkeää erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukyvyn turvaamiseksi ja yrittämisen edellytysten parantamiseksi.

Talous voi toimia yhteiskunnallisen uudistamisen voimana vain ollessaan samanaikaisesti sekä iskunkestävä että uudistumiskykyinen.

Vahva talous on osa maanpuolustusta. Myös kansallisen turvallisuuden vuoksi Suomen taloudesta on pidettävä huolta. Maanpuolustuksesta sekä ruoka- ja energiahuoltovarmuudesta on huolehdittava kaikissa tilanteissa. Elintarvikkeiden vientiämme pitää yhä kasvattaa.

Keskusta on laatinut seuraavat strategiset tavoitteet. Strategiset tavoitteet ovat kunnianhimoisia pitkän tähtäimen tavoitteita, joiden avulla saavutetaan visio vuodesta 2030.

Strateginen tavoite 1:

Yhteiskunta kannustaa työntekoon, yrittäjyyteen, vastuunkantoon ja jatkuvaan oppimiseen.

Strateginen tavoite 2:

Suomen talous ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus ovat kestäväällä pohjalla ja Suomi on varautunut tuleviin kriiseihin.

Strateginen tavoite 3:

Vähähiilinen talous luo hyvinvointia ympäri Suomen.

Strateginen tavoite 4:

Suomi kasvaa kaikkien alueiden vahvuuksia hyödyntäen.

Strateginen tavoite 1: Yhteiskunta kannustaa työntekoon, yrittäjyyteen, vastuunkantoon ja jatkuvaan oppimiseen

Nykytasoinen hyvinvointi on mahdollista vain, mikäli yhä useampi suomalainen tekee työtä ja kouluttautuu. Tekemämme työn tuottavuus perustuu tärkeimpään pääomaamme, suomalaisten inhimilliseen pääomaan. Keskustan mielestä jokaisen työkäisen ja työkykyisen on tehtävä osansa maamme hyväksi. Ikääntyvä Suomi tarvitsee työelämäänsä osaajia myös ulkomailta.

Keskusta on valmis jatkamaan määrätietoista työllisyyttä vahvistavalla linjalla, josta on näyttöjä kahden vaalikauden ajalta. Työllisten määrä oli kasvanut trendiluvulla mitaten reilulla 250 000 henkilöllä marraskuun 2022 loppuun mennessä, kun Keskusta tuli hallitusvastuuseen kesäkuussa 2015 marraskuuhun 2022 loppuun mennessä. Työllisten trendiluku on noussut vajaasta 2,4 miljoonasta jo

noin 2,65 miljoonaan. Kahden vaalikauden aikana on painotettu hieman erilaisia keinoja, mutta molempia on yhdistänyt työllisyyttä vahvistavat toimenpiteet.

Kannustava työelämä

Ihmiset ovat eläkkeelle jäädessään entistä terveempiä. Verotuksen ja sosiaaliturvan tulee kannustaa ihmisiä jatkamaan työssään oma jaksaminen ja motivaatio huomioon ottaen myös eläkeiän saavuttamisen jälkeen.

Nykyisin valtaosa suomalaisista jää eläkkeelle saavuttaessaan alimman eläkeiän. Merkittävä osa heistä on jäänyt jo tätä ennen eläkkeelle, noin 20 % ikäluokasta osittaiselle vanhuuseläkkeelle.

Osaavan työvoiman saanti on jo nyt suurin kasvun este ja uhka tärkeiden palveluidemme tuottamiselle. Syntyvyyden laskusta johtuen työelämään tulevat ikäluokat ovat yhä pienempiä. Nopein tie työvoiman lisäämiseen on kannustaa eläkeikää lähestyviä työkykyisiä ammattilaisia jatkamaan hiukan nykyistä pidempää työelämässä.

Tätä kautta työurien pidentäminen ratkoisi samalla neljää ongelmaa: Työvoimapulaa, eläkejärjestelmän kestävyyttä, laskevaa verokertymää ja yksityisen kulutuskysynnän laskua.

Edellisen johdosta esitämme merkittävää kahdenkymmenen prosentin verovähennystä ansiotuloista niille, jotka eivät siirry eläkkeelle saavuttaessaan alimman eläkeiän, vaan jatkavat työelämän palveluksessa. Vähennys laskettaisiin jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jonka henkilö jatkaisi työelämän palveluksessa. Tarvitsemme erikseen kannustimen myös eläkkeen ohessa tehtävään työhön.

Tarvittavien uusien työntekijöiden määrä on niin suuri, että myös maahanmuuttoa väistämättä tarvitaan. Työperäistä maahanmuuttoa onkin lisättävä. Lisäksi osaajia voidaan saada koulutuksen avulla, jos yhä useampi Suomessa opiskeleva ulkomaalainen jää tänne töihin.

Uudistamalla ja vahvistamalla puitteet paikalliselle sopimiselle kaikissa yrityksissä luodaan joustavuutta vastata muuttuviin suhdanteisiin. Luodaan tavat henkilöstölle osallistua paikalliseen sopimiseen, jos luottamusmiestä ei ole valittu. Vahvistetaan henkilöstön osallistumista yritysten päätöksentekoon.

Myös työttömien, työvoiman ulkopuolella olevien, ja osatyökykyisten työllistäminen on tärkeä keino vähentää työvoimapulaa.

Vuonna 2030

- Työllisten määrä 18–70 vuotiaissa on noussut 150 000:lla muun muassa kannusteiden ja työperäisen maahanmuuton avulla.
- Välitavoitteena tulevan hallituskauden 2023–2027 lopussa on 78 %:n virallinen työllisyysaste.
- Puolet suomalaisista jatkaa työntekoa alimman eläkeiän saavutettuaan.
- Kaikki suomalaiset ovat kannustavan ansiosidonnaisen työttömyysturvan piirissä.

Vaalikauden tavoitteet 2023–2027

Suomeen luodaan voimakas verokannustin jatkaa työelämässä alimman eläkeiän saavuttamisen jälkeen. Vaalikauden lopulla vähintään 25% jatkaa työelämässä saavutettuaan alimman eläkeiän.

- Työllisyysasteen laskentakaavaa muutetaan nykyisestä 15–64-vuotiaista 18–70-vuotiaisiin ja vaalikauden aikana työllisten määrä nousee ja on sillä uralla, että vuoden 2030 tavoite (150 000) saavutetaan.
- Tehdään kansallinen ohjelma työvoimapulan ratkaisemiseksi. Ohjelma rakennetaan tuottavuuden parantamisen, työkyvyttömyyksien vähentämisen, koulutuksen uudelleen suuntaamisen ja ammattivaihtoja helpottavan aikuiskoulutuksen, jatkuvan oppimisen ja työperäisen maahanmuuton lisäämisen ja kielikoulutuksen sekä eläkeläisten työelämään osallistumisen pohjalle.
- Sekä ansioturvaa että työmarkkinatukea uudistetaan niin, että työttömyysjaksot lyhenevät ja avoimien työpaikkojen täyttyminen nopeutuu.

Ansioturvan kestoa porrastetaan kannustavammasi siten, että kes-
toon vaikuttaa työssäolon pituus.
Lyhyemmällä työssäololla saa ny-
kyistä lyhyemmän ansioturvan, mutta
turvaa voisi saada nykyistä useampi.
Työmarkkinatuki kytketään aiem-
paa tiiviimmin yksilöllisiin palveluihin
tarpeen mukaan. Aloitetaan siirtymä
yleiseen ansiosidonnaiseen työttö-
myysturvaan.

- Lisätään paikallista sopimista. Lisätään
sopimisen mahdollisuuksia järjestäy-
tyneissä ja järjestäytymättömissä yri-
tyksissä. Näin sopeutuminen maailman
ja kysynnän muutoksiin on helpompaa.
Paikallinen sopiminen mahdollistaa
myös perheystävällisen työn.
- Toteutetaan erityisosaajien voimak-
kaat kannustimet Suomeen tulolle
yhteistyössä elinkeinoelämän ja kor-
keakoulujen kanssa.
- Ulkomaisille erityisosaajille ja heidän
perheilleen tulee tarjota ja varmistaa
kahden viikon palvelulupaus. Tämän
toteutumista tulee mitata systemaat-
tisesti siitä hetkestä, kun hakija jättää
hakemuksensa järjestelmään. Tämän
tulee pitää sisällään tunnistautumi-
nen, työluvan saaminen ja kaikki muut
käytännön toimet pankkitilin avaami-
sesta sosiaaliturvatunnukseen.
- Suomessa opiskeleville ja tääl-
lä valmistuvilla opiskelijoille tulee
automaattinen oleskelu- ja työlupa
Suomeen, millä kasvatetaan työvoi-
man määrää. Ulkomailta saapuvien
opiskelijoiden lupaprosesseja tulee
nopeuttaa ja sujuvoittaa.
- Otetaan käyttöön kotouttamistyön
malli, jolla tuetaan maahanmuuttajien
työllistymistä ja mukaan pääsyä suo-
malaiseen yhteiskuntaan. Kuntien ja
kolmannen sektorin roolia vahvistetaan
ja lupaprosesseja lyhennetään. Työn
ohessa on kielenopetusta ja esimerkiksi

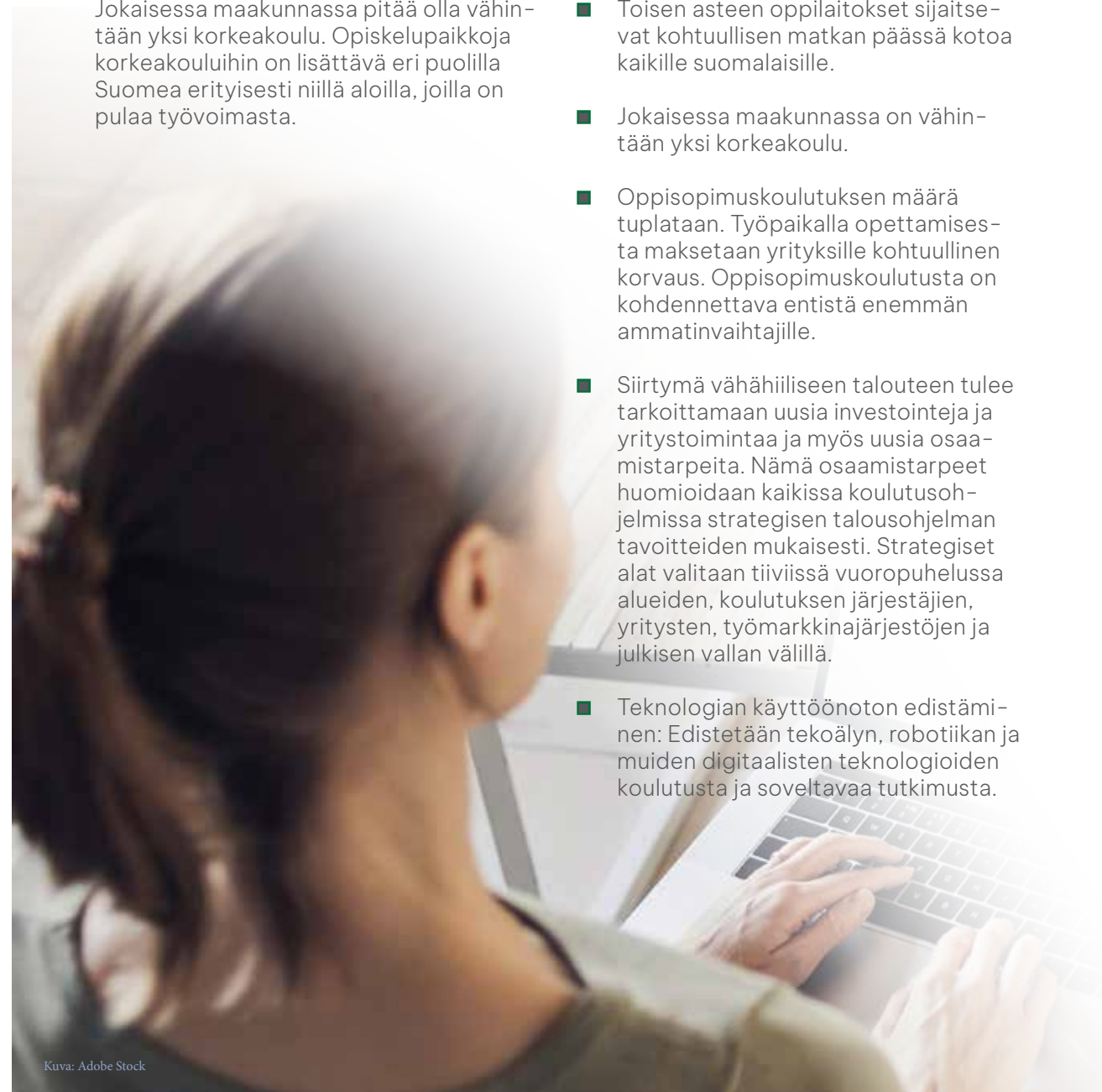
ammatillista koulutusta työnantajan
kanssa sovituin ehdoin. Työnantajan
kustannuksia madalletaan palkkatuen
tyyppisellä julkisella rahoitusosuudella.
Malli valmistellaan yhteistyössä työelä-
män osapuolten kanssa.

- Kotona lapsia pidempään hoitaneiden
vanhempien työllistymistä vauhdite-
taan tuomalla TE-palvelut sekä työl-
listymisen ja opintoihin ohjauksen tuki
perhekeskusten yhteyteen ja tuomal-
la kotona lapsia hoitaville maahan-
muuttajaäideille oikeus suomen kielen
koulutukseen.
- Lisätään koulutuksen velvoittavuut-
ta osana kotoutumissuunnitelmaa
lisäämällä avointa varhaiskasvatusta
ja lisäämällä työpaikkojen perheystä-
vällisyyttä ja osa-aikatyön mahdolli-
suuksia.
- Pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi
tarvitaan työntekijää kannustava ja
työnantajan riskiä vähentävä Työ-
elämän portaati-malli: Ensimmäisten
kuukausien aikana työntekijän sosi-
aalitukia ei leikata. Vastaavasti työn-
antajalle palkkakustannukset ovat
työ- ja virkaehtosopimusten vähim-
mäispalkkoja pienemmät. Tavoitteena
on, että vuoden aikana aiempi pitkä-
aikaistyötön olisi pysyvässä työsuhtei-
teessä, eikä sosiaalitukia enää tarvita.
- Osatyökyisten työllistymiseen avoimille
työmarkkinoille vakiinnutetaan ja vah-
vistetaan kansallisen toimijan Työkanava
Oy:n roolia mahdollistamaan osatyöky-
kyisten henkilöiden saaminen mukaan
työyhteisöihin normaalisti työsuhtei-
sessä, palkkatuen turvin. Uusi toimija
vuokraa työntekijöitä yrityksille, valtiolle
ja kunnille. Jatketaan uudistuksia työky-
vyttömyyseläkkeen ja palkan yhteenso-
vituksen mahdollistamiseksi vammaisilla
henkilöillä ja osatyökykyisillä.
- Työehtojen valvontaa työvoiman hy-
väksikäytön ehkäisyksi tehostetaan.

Jatkuva oppiminen

Ihmisten henkinen kasvu ja inhimillinen
pääoma on aina uudistamisen lähtökohta.
Toisen asteen koulutusta ja oppisopimus-
koulutusta vahvistetaan niin, että toisen
asteen oppilaitokset sijaitsevat kohtuul-
lisen matkan päässä kotoa ja yritysten
ja ammatillisten oppilaitosten yhteis-
työn tuloksena ammatillinen koulutus on
työelämälähtöistä ja vastaa työelämän
tarpeita.

Jokaisessa maakunnassa pitää olla vähin-
tään yksi korkeakoulu. Opiskelupaikkoja
korkeakouluihin on lisättävä eri puolilla
Suomea erityisesti niillä aloilla, joilla on
pulaa työvoimasta.

Kuva: Adobe Stock

Vuonna 2030

- 2020-luvulla peruskoulun aloittavien
ikäluokkien, jotka siirtyvät työelä-
mään 2030-luvulla, tulee olla maail-
man koulutetuimpia, tavoitteena että
yli puolet ikäluokasta on suorittanut
korkeakoulututkinnon. Myös ammatil-
lisella koulutuksella ja sen laadulla on
merkittävä rooli.

Vaalikauden tavoitteet 2023-2027

- Toisen asteen oppilaitokset sijaitse-
vat kohtuullisen matkan päässä kotoa
kaikille suomalaisille.
- Jokaisessa maakunnassa on vähin-
tään yksi korkeakoulu.
- Oppisopimuskoulutuksen määrä
tuplataan. Työpaikalla opettamises-
ta maksetaan yrityksille kohtuullinen
korvaus. Oppisopimuskoulutusta on
kohdennettava entistä enemmän
ammatinvaihtajille.
- Siirtymä vähähiiliseen talouteen tulee
tarkoittamaan uusia investointeja ja
yritystoimintaa ja myös uusia osaa-
mistarpeita. Nämä osaamistarpeet
huomioidaan kaikissa koulutusoh-
jelmissa strategisen talousohjelman
tavoitteiden mukaisesti. Strategiset
alat valitaan tiiviissä vuoropuhelussa
alueiden, koulutuksen järjestäjien,
yritysten, työmarkkinajärjestöjen ja
julkisen vallan välillä.
- Teknologian käyttöönoton edistämi-
nen: Edistetään tekoälyn, robotiikan ja
muiden digitaalisten teknologioiden
koulutusta ja soveltavaa tutkimusta.

Kannustava verotus

Kahden viimeisen vaalikauden aikana veroastetta on onnistuttu maltillisesti keventämään. Vuonna 2015 veroaste oli 43,5 prosenttia, kun vuoden 2023 arvio on 41,2 prosenttia. Veroasteen ennakoidaan lisäksi laskevan edelleen 40,8 prosenttiin vuoteen 2025 mennessä. Kokonaisveroasteen laskun syynä lähivuosina on valmiste-, auto- ja ajoneuvo-verotulojen pieneneminen, kun siirtymä puhtaampien teknologioiden käyttöön etenee. Lähivuosien automaattinen kokonaisveroasteen lasku tuo Keskustan näkemyksen mukaan pientä liikkumatilaa veronkorotuksille, suuruusluokaltaan 0,5 – 1 miljardin euron verran. Ne on kohdistettava muualle kuin yrittäjien ja yritysten sekä työn verotukseen.

Vuonna 2030

- Verotusta voidaan korottaa 0,5–1 miljardia euroa ensi vaalikaudella. Taloustilanteen salliessa työn verotusta alennetaan kaikissa tuloluokissa vuoteen 2030 mennessä.
- Verotus kannustaa yrittäjyyteen, investointeihin, kasvuun ja työntekoon
- Liikenteen verouudistus on valmisteltu ja toteutettu: on siirrytty polttoaineiden verotuksesta kilometriperusteiseen verotukseen. Siinä autoilu on suhteellisesti edullisempaa siellä, missä ei ole toimivaa joukkoliikennettä ja henkilöauton käyttö on välttämätöntä ja etäisyydet pitkiä.

Vaalikauden tavoitteet 2023–2027

Kokonaisveroastetta ei nosteta nykyisestä. Yritysten, yrittäjien ja työnteon verotusta ei kiristetä. Listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverotus säilytetään erillisenä listatuista yhtiöistä.

- Verotusta uudistetaan strategisesti mahdollisimman kannustavaksi investoinneille ja työllistämiselle. Muutetaan elinkeinoverolain tutkimustoiminnan vapaata poisto-oikeutta koskemaan myös tutkimustöinnassa käytettäviä koneita, laitteita ja muuta irtainta omaisuutta
- Tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiotoimintaan kannustetaan verotuksessa pysyvällä lisävähennyksellä, joka sisältää alihankintalaskujen ja palkkakulujen lisäksi muut suoraan TKI-toimintaan liittyvät kulut kuten TKI-standardointi-, hyväksyntä- ja viranomaismaksut, sekä patentointikulut.
- Kasvuyritysten riskirahoitus vahvistetaan yksityisen pääoman saatavuutta parantamalla uudistamalla yleishyödyllisten yhteisöjen verokohtelua sijoitettaessa pääomarahastoihin. Luodaan Suomeen isompia pääomasijoitusrahastoja, jotka tukevat yritysten kasvua niiden elinkaaren eri vaiheissa.
- Yhdistetään varainsiirtoverokannat tuottoneutraalisti siten, että kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden verokanta on yhtenevä (noin 2,7 prosenttia).
- Verotuksessa huomioidaan myös yhden hengen taloudet. Työasuntovähennyksen tulee olla mahdollinen myös yhden henkilön talouksille.
- Suomessa syntyvästä tulosta on maksettava verot Suomeen. Suomi edistää aktiivisesti EU:ssa ja OECD:ssä veronvälttelyä estäviä toimia.
- Aloitetaan liikenteen verouudistus, jossa siirrytään vaiheittain polttoaineiden verotuksesta tieluokkien mukaiseen kilometriperusteiseen verotukseen. Siinä autoilu on suhteellisesti edullisempaa siellä, missä ei ole toimivaa joukkoliikennettä ja henki-

löauton käyttö on välttämätöntä ja etäisyydet pitkiä.

- Kotimaiseen omistamiseen ja sijoittamiseen kannustamiseksi osakesäästötilin ylärajaa nostetaan esimerkiksi 100 000 euroon ja tilin sallittujen sijoitustuotteiden joukkoa laajennetaan.
- Korotetaan yhden aikuisen kotitalouksien kotitalousvähennystä.
- Alkoholi- ja tupakkaverotusta kiristään ja säädetään terveysperustainen vero.
- Säädetään perintöveroille 10 vuoden koroton maksuaika.
- Dieselautojen käyttövoimavero poistetaan, koska sille ei enää nykyhinnoin ole perusteita.
- Ammattiliikenteeseen otetaan käyttöön kevyemmin verotettu ammattidiesel.

Strateginen tavoite 2: Suomen talous ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus ovat kestäväällä pohjalla ja Suomi on varautunut tuleviin kriiseihin

Meidän on parannettava varautumistamme tuleviin kriiseihin. Omavaraisuutemme ja huoltovarmuutemme tasoa on nostettava. Tähän meitä velvoittavat etenkin ulkoiset uhat, turvallisuusympäristön muutos ja ilmastomuutos.

Suomalaisen ja eurooppalaisen tuotannon on oltava entistä riippumattomampaa muusta maailmasta. Keskeisten toimialojen, kuten energiasektorin ja elintarviketuotannon, riippuvuutta tuonnista on vähennettävä. Lisäksi tuotannon pitkiä logistisia ketjuja on lyhennettävä. Suomalaisen alkutuotannon kannattavuudesta on huolehdittava. Siitä vastuu kuuluu koko elintarviketukijalle, myös kuluttajille. Elinvoimainen maaseutu on tärkeä osa myös poikkeusoloihin varautumisessa.

Varautuminen kriiseihin edellyttää myös kotimaisen omistajuuden vahvistamista. Kotimaista energian- ja ruuantuotantoa on lisättävä. Se tarkoittaa luopumista ulkomaisesta fossiilienergiasta sekä kotimaisten ja vähäpäästöisten energialähteiden suosimista.

Myös julkisen talouden kestävyyttä on vahvistettava. Vahva talous on keskeinen kriiseistä selviämisen edellytys. Aiemmissa kriiseissä valtio ja kunnat ovat velkaantuneet, mikä on auttanut tasaamaan kriisin vaikutuksia. Valtion velka on kuitenkin kaksinkertaistunut vuosikymmenessä. Kriisipuskurimme on kohta syöty loppuun.

Vuonna 2030

- Kahden vaalikauden aikana julkista taloutta vahvistetaan yhteensä 9 miljardilla eurolla. Toimet on tehtävä lähtökohtaisesti etupainotteisesti ensi vaalikaudella, mutta niissä on samalla otettava huomioon kansantalouden suhdannetilanne.
- *Suomi on saavuttanut netto-omavaraisuuden sähkössä ja lämmössä. Korkean jalostusasteen teknologian, tuotteiden ja palveluiden omavaraisuus ja nettovienti pohjautuu muun muassa vetytalouden, tuulivoiman ja aurinkoenergian lisärakentamiseen, pienydinvoimaan ja bioenergiaan. Kotimainen turve on osa energiapallettia huoltovarmuuden turvaamiseksi. Tuulivoiman sosiaalisesta hyväksyttävyydestä on huolehdittu.*
- *Elintarvikkeiden perusraaka-aineiden tuottamisen ja jalostamisen osalta Suomi on omavarainen. Kasvaneen viennin myötä omavaraisuusaste koko elintarviketuotannossa on vähintään 80%:ssa.*

Vaalikauden tavoitteet 2023-2027

- Vaalikauden 2023-2027 netto-määräinen 4,5 – 5,5 miljardin euron julkisen talouden vahvistamisurakka voidaan jakaa seuraaviin kokonaisuuksiin:
 - Valtion menojen priorisointi, rahankäytön tehostaminen ja tuottavuustoimet sekä säästöt 2,5-3 miljardia euroa.
 - Työllisyyden ja talouskasvun vahvistaminen 1,5 miljardia euroa.
 - Verojen korottaminen 0,5-1 miljardia euroa.
- Kuntien ja hyvinvointialueiden tuottavuuden parantamisella hillitään menojen kasvua.
- Julkisessa taloudessa on palattu kattavaan kehysmenettelyyn.
- Huoltovarmuusvarastointi ja varautuminen on päivitetty uudenlaisten kriisien varalle, esimerkiksi pandemiat ja pitkäaikaiset häiriöt logistiikassa ja tietoliikenteessä.
- Kotimaisen elintarviketuotannon vahvistamiseksi on käynnistetty alan kasvua, työllisyyttä, investointeja ja innovaatioita tukeva muutosohjelma ja toimenpiteiden tiekartta. Työtä varten nimitetään oma ministeritason strateginen ohjausryhmä. Tavoitteena on varmistaa elintarviketuotannon strategista omavaraisuutta ja varmistaa koko arvoketjun kannattavuus ja irtipääsy alan uudistumista estävistä rakenteista, jotka estävät esimerkiksi reagoinnin nopeasti kohoavan inflaation luomiin kohtuuttomuuksiin.
- Strategisen autonomian vahvistamiseksi on luotu oma strategia, jossa vahvistetaan kriittisten teknologioiden, infrastruktuurin ja puolustusteollisuuden kotimaista omistajuutta ja edesautetaan Nato-kilpailutuksissa pärjäämistä.
- Arktisen alueen mahdollisuuksien hyödyntämiseksi ja riippuvuuden vähentämiseksi Itämeren kuljetuksista on käynnistetty Pohjois-Atlantin rata-hankkeen suunnittelu (esim. Tornion-jokilaaksosta Kolarin kautta Kiirunaan ja Narvikiin).
- Suomeen luodaan teollinen konsortio kotimaisen pienydinvoimateknologian kehittämiseksi, valmistamiseksi ja käyttöönottamiseksi. Tehtävää varten perustetaan tarvittaessa valtion erityistehtäväyhtiö toimijoita koordinoimaan ja ulkomaisia investointeja houkuttelemaan.

Strateginen tavoite 3: Vähähiilinen talous luo hyvinvointia ympäri Suomen

Suomen tulee siirtyä vähähiiliseen talouteen ja tehdä se koko Suomen ja kaikkien sen alueiden vahvuuksia ja potentiaalia hyödyntäen. Strategisten alojen löytäminen ja alueiden vahvuuksien tunnistaminen edellyttää tutkittuun tietoon perustuvaa päätöksentekoa ja tiivistä vuoropuhelua alueiden, elinkeinoelämän, työmarkkinajärjestöjen, koulutuksen järjestäjien, tutkimuslaitosten ja julkisen sektorin välillä. Strategisiin aloihin lukeutuvat ainakin uusiutuva energia, vetytalous, mineraalien kestävä hyödyntäminen, akkuteollisuus, kiertotalous ja biopohjaiset materiaalit.

Tavoitteena on mahdollistaa strategisesti tärkeiden alueiden korkean jalostusasteen työn syntymistä Suomeen. Poliittikaa voidaan kuvata sanonnalla: ”Suunniteltu Suomessa, valmistettu Suomessa, omistettu Suomessa.” Talouspolitiikka tavoittelee siis uusia, alallaan johtavia osaamiskeskittymiä, joihin kuuluvat tutkimuslaitokset, korkeakoulut ja yritykset. Niiden avulla Suomeen syntyy myös yritystoiminnan keskittymiä, joiden tavoite on olla alallaan johtavia maailmassa, aina tutkimuksesta valmistukseen ja palveluihin.

Tässä voidaan käyttää esimerkkinä vetytaloutta, jolla voi olla keskeinen osa Suomen korkean jalostusasteen teollisuuden ja energiaturvallisuuttamme koskeissa strategioissa. Kyseessä on myös ala, joka edellyttää suuria panostuksia. Sillä on suuret etupainotteiset kustannukset, koska teknologiat ovat vielä kehittymässä ja tuotot kertyvät pitkällä tähtäimellä. Kuitenkin maailman historiassa ne maat, jotka ovat etujoukossa uskaltaneet panostaa uusiin teknologioihin, ovat menestyneet parhaiten.

Talouden laskusuhdanteessa yksityinen pääoma kanavoituu helpommin korkean riskin aloille kun valtio toimii strategisena kumppanina. Alla käytetään esimerkkinä vetytaloutta:

- Koordinaatio ja viestintä: Vihreän vedyn tuotanto sähköllä vaatii muutoksia monilla eri aloilla energian tuotannosta, jakeluun ja muutoksiin teollisissa prosesseissa. Nämä muutokset on koordinoitava. Alan strategisuuden sanoittaminen itsessään luo positiivista investointiympäristöä.
- Osaaminen: Esimerkiksi vetytalouden syntymiseen tarvittavien uusien osaamisalueiden priorisointi koulutuspolitiikassa. Työvoiman houkuttelu strategisille aloille.
- Luvituksen nopeuttaminen
- Infran rakentaminen.
- Rahoitus: Esimerkiksi Business Finlandin ja Ilmastorahaston resurssien suuntaaminen strategisesti.
- Julkiset hankinnat: uusien teknologioiden referenssihankinnat.
- Valtion täysin omistamat erityistehätäväyhtiöt, kuten nykyisin esimerkiksi Suomen Malminjalostus Oy, joka on onnistunut houkuttelemaan investointeja Suomeen.
- Strategisten valtionyhtiöiden valjastaminen strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

TKI-panostusten vaikuttavuutta on parannettava suuntaamalla niitä strategisesti. Suomesta on tehtävä myös houkuttelevampi maa TKI-investoinneille. Rahoitusjärjestelmien tulee tukea perustutkimuksen tulosten siirtymistä soveltavaan tutkimukseen ja edelleen yritysten innovaatioiksi. Kansallinen rahoitus EU-hankkeisiin (vastinrahoitus) turvataan niin, että suomalaisille toimijoille on riittävästi kansallista rahoitusta EU:n rahoitushjelmiin pääsemiseksi.

Vuonna 2030

- Tutkimus- ja tuotekehityspanostukset ovat nousseet 4 prosenttiin brutto-kansantuotteesta.
- Suomessa on saatu liikkeelle suuruusluokaltaan kymmenien miljardien eurojen mittaiset lisäinvestoinnit, jotka vauhdittavat siirtymistä vähähiiliseen talouteen.³

Vaalikauden tavoitteet 2023–2027

- Suomessa on tunnistettu strategiset alat vuoropuhelussa alueiden, koulutuksen järjestäjien, yritysten, työmarkkinajärjestöjen, tutkimuslaitosten ja muiden sidosryhmien kanssa ja luotu kunnianhimoinen talouspoliittinen ohjelma.
- Koulutuspolitiikassa on tunnistettu strategisten alojen osaamistarpeet ja näiden toteuttaminen on huomioitu yhdessä koulutuksen järjestäjien kanssa toisen asteen ja korkean asteen opetuksessa sekä alan tutkimuslaitosten kanssa.

³ Tarvittavien investointien suuruusluokka on linjassa Euroopan komission ilmastotavoitteen vaikutusarvioinnin sekä verrokkimaiden ja historiallisten esimerkkien kanssa. Ks. luku 6.4.1.3 Investment challenge, jonka mukaan pelkästään vihreä siirtymä tulee tarvitsemaan noin 2,3%/BKT investoinnit per vuosi. URL: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:749e04bb-f8c5-11ea-991b-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF

■ Turvataan pitkäjänteinen TKI-rahoitus rahoituslain mukaisesti. Julkisen TKI-rahoituksen vaikuttavuuden nostamiseksi suunnataan lisääntyvää rahoitusta etenkin perus- ja soveltavaa tutkimusta yhdistäviin teknologiaohjelmiin. EU-hankkeiden vastinrahoitus turvataan. TKI-kannustinta kehitetään TKI-panostusten vivuttamiseksi. Kehitetään innovaatioita tukevaa sääntelyä mahdollistamalla erilaiset kokeilut.

■ Business Finlandin resursseja suunnataan strategisille aloille.

■ Suomen houkuttelevuutta investointiympäristönä edistetään hallituskauden alussa tehtävällä suunnitelmalla ja sen toimeenpanolla. Samaten viennedistämistä tekevät organisaatiot fokusoivat erityisesti strategisten alojen investointeja.

■ Strategisten alojen investointeja on vauhditettu ympäri Suomen kaavoitusta ja luvitusta nopeuttamalla. Säädetään lupaprosessin enimmäiskestosta. Luodaan ympäristölupaprosessiin ennakkoluvitus. Maankäyttö ja rakennuslakia uudistetaan. Valitusai-koja lyhennetään. Strategisten alojen edellyttämien infrainvestointeja priorisoidaan. Strategisille aloille mahdollistetaan avoimet testiympäristöt uusien ratkaisujen testaamiseksi siellä missä ne eivät synny markkinaehtoisesti.

■ Innovatiiviset julkiset hankinnat on vakiinnutettu osaksi julkisen sektorin toimintaa ja panostuksia suunnataan strategisille aloille.

■ Suomeen on tehty oikeudenmukaisen siirtymän strategia huomioimaan siirtymä vähähiiliseen talouteen ja sen toteutumista seurataan valtioneuvostossa.

Uusiutuva energia ja vetytalous

Tavoitteena on kiihdyttää vetytalouden kehittymistä koko sen arvoketjussa koulutuksesta, tutkimuksesta ja uusiutuvan energian tuotannosta aina sähkön avulla valmistettuun vetyyn ja vedyn jalostamiseen fossiilisten polttoaineiden korvaamiseen muualla teollisuudessa. Kyse on energiajärjestelmämme historiallisesta muutoksesta, joka tarjoaa mahdollisuuksia uusien ratkaisujen kehittäjille ja toteuttajille kaikkialla Suomessa. Vedyn käytön vahva lisääminen on keskeisellä sijalla myös Euroopan teollisuusstrategiassa.

Vihreän vedyn tuotanto edellyttää investointeja ja osaamista uusiutuvaan energiaan, erityisesti tuulivoimaan. Sähköverkkoon tarvitaan merkittäviä investointeja

ja uudella tavalla optimoituja laitteita. Vihreän vedyn tuotanto vaatii uutta infrastruktuuria. Vety voi toimia monien teollisten prosessien raaka-aineena ja uusiutuvan sähköntuotannon puskurina. Vetytalous mahdollistaa maakaasun korvaamisen useissa teollisissa prosesseissa kuten hiilivapaan teräksen tuotannossa. Vety voidaan jalostaa Suomessa polttoaineiksi edistämään vähähiilistä liikennettä. Vedystä voidaan tehdä lannoitteita yhdessä kotimaisen fosforin kanssa.

Panostus Suomen vetyinfrastruktuuriin ja sen eri osa-alueiden tutkimukseen luo uutta työtä ja uusia vientituotteita. Valtiolla on koordinaatorooli siinä, että kansalliset energia-alan toimijat, mukaan lukien strategiset valtionyhtiöt, käynnistävät vetytalouden vaatimia energiansiirron ja varastoinnin infrahankkeita.

Tavoitteena on, että vetytaloudesta kehitty merkittävä talouden osa.

Vuonna 2030

- Vetytalouden tutkimukseen, teknologiaan, tuotantoon ja jatkojalostukseen on investoitu suhteessa eniten Euroopassa ja siitä on kehittymässä met-säteollisuuteen verrattavissa oleva teollinen kompleksi.

Vaalikauden tavoitteet 2023-2027

- Tuulivoiman rakentaminen rannikko- ja rajaseudulle mahdollistetaan aikaisempaa laajemmin. Aluevalvonnan ja tuulivoimarakentamisen yhteensovittamiseen rannikko- ja rajaseuduilla on etsittävä ratkaisuja, jotka eivät heikennä puolustustamme. Käytännössä esimerkiksi Itä-Suomessa voidaan käyttää kompensatioita, joissa tuulivoiman rakennuttaja korvaa puolustusvoimille häiriöstä aiheutuvat kustannukset ja hankinnat. Samalla vahvistetaan tuulivoimahankkeiden paikallista ja alueellista hyväksyttävyyttä tukemalla tuulivoiman ympärille syntyvää huolto- ja logistiikkaosaaamista.
- Suomeen rakennetaan kunnianhimoinen vetystrategia investointien ja uusien työpaikkojen synnyn edistämiseksi.
- Tarvittaessa perustetaan Valtion erityistehtäväyhtiö koordinoimaan ja vauhdittamaan vetytalouden syntymistä sekä houkuttelemaan ulkomaisia investointeja.

Mineraalisektori ja akkuteollisuus

Suomen malmivarat ovat merkittävät koko EU:n mittakaavassa. Monet kaivokset ovat tärkeässä roolissa muun muas-

sa sähköautokehityksessä. Nykyisessä akkuteknologiassa litium ja koboltti ovat tärkeitä alkuaineita. Akkuteollisuus on tärkeää tulevaisuuden yhteiskunnissa sekä liikenteen päästöjen vähentämiseksi liikenteen sähköistämiseksi että uusiutuvan energian varastoinnin kannalta.

Valmistelemme hallituskauden alussa mineraalistrategian, jossa määritellään kaivostoiminnan ympäristölliset ja sosiaaliset reunaehdot. Teemme Suomeen maailman vastuullisimman mineraalisektorin alkaen malminetsinnästä ja päätyen valmiiseen tuotteeseen. Huolehdimme jäljitettävyydestä, jotta vastuullisen kaivostoiminnan tuoma lisäarvo näkyy lopputuotteen hinnassa. Huolehdimme oikeudenmukaisista korvauksista maanomistajille ja sidosryhmille sekä jätteiden hyödyntämisestä raaka-aineeksi.

Euroopan komission arvion mukaan akkumarkkina on yksin Euroopassa ensi vuosikymmenellä jo 250 miljardin euron markkina. Sähköautossa akku ja sen hallintajärjestelmä voivat muodostaa neljänneksen auton arvosta. Suomen Malminjalostus Oy:stä tulee merkittävä sijoittaja ja toimija uusien kaivosten käynnistämisessä Suomessa.

Vuonna 2030

- Suomeen on luotu elinvoimainen akkuteollisuuden ekosysteemi, joka kattaa sen koko arvoketjun aina akuissa käytettävistä raaka-aineista valmiisiin tuotteisiin ja niiden kierrätykseen asti.
- Suomessa on maailman vastuullisin mineraalisektori alkaen malminetsinnästä päätyen valmiisiin tuotteisiin. Kaivostoiminnan tuotot jakautuvat oikeudenmukaisesti eri sidosryhmien kesken mukaan luettuna kuntasektori.

Vaalikauden tavoitteet 2023-2027

Vahvistetaan Suomen Malmijalostuksen resursseja niin, että Suomen Malmijalostus voi osallistua laajasti erilaisten kaivosprojektien rahoitukseen. Kaivosteollisuuden investointeja pyritään aktiivisesti vauhdittamaan ympäristövaikutukset huomioiden. Näistä esimerkkeinä ovat Keski- Pohjanmaan litium-kaivos, Teräsfamen kobolttituotanto Kainuun Sotkamossa, akkukemikaalien tuotanto Satakunnan Harjavallassa ja Sodankylän Sakatti-kaivos.

- Ympäristöarvojen huomioimista kaivostoiminnassa on tehostettava niin, että kaivospaikkojen *ennallistamis-kustannukset varmuudella kyetään ke- räämään kaivoksen elinkaaren aikana. Kaivosverotuksella on huolehdittava, että kaivos vahvistaa myös sijainti- paikkakunnan ja välittömässä kaivok- sen vaikutuspiirissä olevien kuntien suoria verotuloja. Uudistetaan kaivos- lainsäädäntöä niin, että esimerkiksi akkualan ympärille syntyvä kaivostoi- minta on kestävää ja kannattavaa.*

- Suomen Malminjalostus Oy panos- tuksia kasvatetaan myös suomalai- sen akkuteollisuuden ekosysteemin vauhdittamiseksi. Lisätään akkualan investointi- ja kehittämistukia sekä koulutusta.

Biotalon uudet innovaatiot

Metsäteollisuus biotalouden merkit- tävänä osana on yhä Suomen talou- den selkäranka. Metsäsektori perustuu vahvasti alkutuotantoon ja kotimaiseen jalostukseen ja sen vaikutukset alueiden taloudelle ovat merkittävät.

Vihreä siirtymä on Suomen metsäsek- torille mahdollisuus eikä uhka. Metsä- teollisuuden on päästävä kiinni uusiin korkeamman jalostusasteen toimintoihin. Uudet puupohjaiset materiaalit muun muassa pakkaus- ja tekstiiliteollisuuteen sekä bioteollisuuden innovaatiot poltto- aineissa luovat rajattomia mahdollisuuksia.

Jäsenvaltioille on jätettävä liikkumatilaa siinä, kuinka EU:n tavoitteet päästövä- hennyksistä toteutetaan, koska niiden lähtötilanteet ja luontaiset ominaispiirteet eroavat toisistaan. Esimerkiksi Suomen näkökulmasta biomassalla ja metsillä on merkittävä rooli uusiutuvan energian tuotannossa.

Vuonna 2030

- Metsäteollisuuden uusien innovaa- tioiden ansiosta metsäteollisuuden kotimainen jalostusarvo on kääntynyt vahvaan nousuun.
- Metsäteollisuuden toimintaedellytyk- set on pysyvästi turvattu Suomessa.

Vaalikauden tavoitteet 2023-2027

- Nostetaan biotalouden jalostusarvoa tukemalla demolaitoksia ja tki-toimin- taa.
- Mahdollistetaan teollisuuden bio- ja kiertotalousratkaisuihin keskittyviä investointeja energiatukien ehtoja tarkistamalla.
- Biokaasusta potkua: Tuetaan bio- kaasun tuotantoa investointituilla ja lisätään biokaasu uusiutuvien poltto- aineiden jakeluvalvoiteeseen. Vauh- ditetaan biokaasu-tankkausasemien rakentamista eri puolille Suomea. Luodaan Suomeen tutkimushank- keita- ja pilottikokeiluja koordinoiva biokaasuklusteri.

Kiertotalous

Talouden uusiutuminen edellyttää toi- mivaa kiertotaloutta kaikilla talouden osa-alueilla. Kiertotalous ei ole vain mah- dollisuus – se on elinehto. Meillä on vain yksi maapallo ja sen raaka-aineet eivät kerta kaikkiaan riitä alati kasvavaan ja neitseellisiin materiaaleihin perustuvaan aineelliseen kulutukseen.

Tuotteiden käyttöikä tulee pidentää, materiaaleja tulee käyttää uudestaan ja hyödykkeiden käyttöastetta tulee nostaa esimerkiksi ”tuote palveluna” -tyyppisillä konsepteilla. Älykkäät ratkaisut, datan parempi hyödyntäminen ja palvelullis- tuminen ovat kiertotalouden keskiössä. Kiertotaloudesta voi muodostua merkit- tävä vientiala, jonka tuotteiden ja palve- luiden kansainvälinen kädenjälki kasvaa nopeasti.

Vuonna 2030

- Resurssien tuottavuus on kaksinker- taistunut.
- Suomi on maailman johtava kiertota- louden osaaja ja kiertotalous tuottaa myös merkittävää vientiä.

Vaalikauden tavoitteet 2023-2027

Valtioneuvoston kanslian kiertotaloutta koskevan strategisen ohjelman toimen- piteitä vauhditetaan yhteistyössä alan toimijoiden kanssa ja sen koordinaatiota valvotaan oman valtiosihteerin alaisuus- dessa.

- Suomesta tulee digikiertotalouden kärkimaa. Vauhditamme materiaalivir- tojen jäljitettävyyttä ja dataan perus- tuvaa päätöksentekoa, liiketoimintaa ja palveluja ottamalla käyttöön digi- taalisen tuotepassin laajasti eri aloilla.

- Julkinen sektori vauhdittaa kiertota- loutta suosimalla ja hankkimalla raken- tamisessa, liikkumisessa sekä energia- ja infrastruktuurihankkeissa vähähiilisiä kiertotalousratkaisuja.

- Kuntien ja tärkeimpien yritysten kans- sa solmitaan luonnonvarojen tehosta- miseen tähtäävä sopimus.

- Kiertotaloutta edistetään ja siihen kannustetaan verotusta muuttamalla. Esimerkiksi nykyinen verohuojennus- laki, joka koskee käyttöomaisuuden korotettuja poistoja, tulee sovelletta- vaksi vain uutena hankittavaan käyt- töomaisuuteen ja tämä tulee muuttaa siten, että kannustetaan myös käy- tettyjen ja kunnostettujen koneiden ja kalustojen hankintaan.

Uutta kasvua startupeista

Suomesta tulee luoda maailman paras paikka parhaille osaajille ja Piilaaksoa houkuttelevampi paikka perustaa ja kasvattaa startup-yritys. Uskomme, että tulevien vuosien aikana startup- ja kas- vuyritykset nousevat Suomen talouden uudeksi kivijalaksi viennin arvolla mita- ten. Seuraavien 20 vuoden aikana tullaan rakentamaan tuhansia ja taas tuhansia merkittäviä startup-yrityksiä, jotka ratko- vat globaaleja ongelmia.

Ilmastomuutokseen liittyvän yrittä- jyyden lisäksi meillä on valtavan suuret mahdollisuudet mm. terveysteknologian, modernin ruuantuotannon, kvanttitek- nologian, uusien materiaalien ja pelite- ollisuuden aloilla. Suomeen perustetaan vuosittain keskimäärin 16 syväteknolo- gia-alan yritystä ja niiden liiketoiminnan skaalaaminen kestää keskimäärin 5-15 vuotta. Tällaisten yritysten kykyyn kasvaa Suomessa tarvitaan lisää vauhtia muun muassa myöhemmän vaiheen pääoma- sijoitusten tarjontaa lisäämällä. Tässä

tarvitaan myös julkisen vallan vetoapua etenkin, jos kyseessä on suuren kokoluokan sijoitus teknologiaan, jonka tuotot nähdään vasta pidemmän aikavälin kuluessa.

Suomesta pitää tehdä näiden yritysten perustusmaa ja koti. Näin maailmassa pian syntyvästä arvosta iso osa päätyisi nimenomaan Suomeen ja suomalaisten hyväksi talouskasvun välityksellä. Uusiin kasvualoihin satsaaminen varmistaa samalla hyvinvointiyhteiskuntamme tulevaisuuden.

Suomessa on jo nyt vahva globaali pelialan keskittymä ja ekosysteemi, joka on tuonut maahan osaajia ja kasvua. Samaa ekosysteemiajatteluun tulee tähdätä myös muiden alojen osalta. Menestys ruokkii menestystä.

Jotta tavoitteet saavutetaan, meidän on erityisesti huolehdittava osaajien entistä sujuvammasta saamisesta Suomeen, sekä entistä vahvemmasta ja kohdenetumasta T&K-panoksista.

Vuonna 2030

- *Suomi on maailman houkuttelevin paikka perustaa startup-yritys ja erityistalousalueet houkuttelevat startup-yrityksiä ulkomailta. Suomi houkuttelee globaalisti osaajia ja työperäinen maahanmuutto ja siihen liittyvät prosessit toimivat.*
- *Startupit muodostavat Suomen kolmannen suuren viennin talouden kivijalan metsä- ja metalliteollisuuden rinnalle.*
- *Suomessa on kehittynyt pelialan rinnalle useita muita globaaleja eri kasvualojen ekosysteemejä, vähintään kolme kappaletta.*

Vaalikauden tavoitteet 2023–2027

- *Suomeen työhön tuleville erityisosajille on toimiva 2 viikon palvelulupaus. Tämä pitää sisällään tunnistautumisen, työluvan, pankkitilin avaamisen Suomessa sekä sosiaaliturvatunnuksen.*
- *Suomessa ja erityisesti pääkaupunkiseudulla on tarpeeksi englanninkielisiä koulupaikkoja ja ne ovat saatavilla välittömästi perheille, jotka tulevat maahan erityisosajaan statuksella.*
- *Suomessa lisäämme teknisen alan koulutuksen aloituspaikkoja sekä tuomme koodauksen oppiaineena alaluokille.*

Strateginen talouspolitiikka ja valtionyhtiöt

Strategiset valtionyhtiöt, kuten Fortum, on valjastettava vihreän teollistamisen moottoreiksi. Valtion on entistä selvemmin jaettava yhtiöomaisuutensa strategiaan ja ei-strategiaan sijoituksiin. Jos valtion ja muiden osakkeenomistajien intressit ovat ristiriidassa keskenään, ei strategisen valtionyhtiön paikka välttämättä ole pörssissä. Valtion on ohjattava strategisia yhtiöitä omistajan keinoin ja hallitustyöskentelyn kautta tavoitteena aktiivinen osallistuminen vihreän teollistamisen hankkeisiin ja omavaraisuuden turvaamiseen Suomessa.

Valtion ei-strategisista sijoituksista, jotka ovat erityisesti Solidiumin salkussa, voidaan tarvittaessa luopua. Yhtiöiden myyntituloja ei tule käyttää valtion juokseviin menoihin, vaan niitä voidaan käyttää vihreän teollistamisen kannalta

tärkeiden investointien vauhdittamiseen esimerkiksi infran tai testilaitosten rakentamiseen.

Toimiva infrastuktuuuri, tiet, rautatiet, lentokentät ja vesireitit sekä uudet kunnianhimoiset hankkeet, kuten Pohjois-Atlantin rata, tarvitsevat uudenlaista ajattelua hankkeiden suunnitteluun ja rahoitukseen. Perustetaan valtion infrayhtiö, joka yhdessä yksityisen rahan kanssa käynnistää ja toteuttaa hankkeita nopeasti ja kustannustehokkaasti.

Vuonna 2030

- *Valtionyhtiöt on jaettu strategiaan ja ei-strategiaan. Strategiset valtionyhtiöt on valjastettu tukemaan siirtymää vähähiiliseen talouteen ja uuden korkeamman jalostusasteen työn ja osaamisen syntymiseen Suomeen.*
- *Strategisia infrastruktuuri-investointeja on vauhditettu valtion infrayhtiön avulla.*

Vaalikauden tavoitteet 2023–2027

- *Strategisten valtionyhtiöiden omistajaohjausta vahvistetaan. Tarvittaessa ne voidaan vetää pois pörssistä. Ei-strategisten valtionyhtiöiden osakkeita voidaan myydä vaihteittain ja myyntituloja kanavoida vihreän teollistamisen hankkeisiin.*
- *Valtion infrayhtiön perustamista selvitetään ja valmistellaan. Yhtiön avulla voitaisiin hakea mahdollisuuksia tehokkaammin hyödyntää EU:n, Euroopan investointipankin, eläkeyhtiöiden ja yksityisen sektorin osallistumista välttämättömiin liikenneinvestointeihin.*
- *Julkista rahaa kanavoidaan uusiin kasvurahastoihin, jotka parantavat oman pääoman ehtoisen rahoituksen saata-*

vuotta korkean riskin kohteisiin, kuten vetytalouteen.

- *Vahvistetaan kotimaista omistajuutta kasvattamalla kotimaisia pääomasi-joituksia ja osakesäästäjien määrää kehittämällä osakesäästötiliä.*
- *Potkua sukupolven- ja omistajanvaihdoksiin: nostetaan Finnveran omistajanvaihdoslainojen enimmäismäärää.*
- *Henkilötunnuksen lisäksi jokaiselle suomalaiselle luodaan yrittäjätunnus yritystoiminnan kynnyksen alentamiseksi.*

Strateginen tavoite 4: Suomi kasvaa kaikkien alueiden vahvuuksia hyödyntäen

Keskusta haluaa keskittämisen sijaan väljemmän, hajautetun Suomen. Maassamme on varmistettava edellytykset jokaisen alueen menestykselle niiden omien vahvuuksien pohjalta.

Perinteisesti koetaan, että Suomen talouskasvu syntyy suurimmissa kaupunkikeskuksissa. Finanssikriisin jälkeen vuosina 2008–2019 BKT:lla mitattu kasvu on kuitenkin ollut suurinta Lapissa, Uudellamaalla, Pohjois-Karjalassa, Kymenlaaksossa ja Keski-Pohjanmaalla. Myös työn tuottavuus on kehittynyt saman suuntaisesti. Samalla Helsingin metropolialue kilpailee muiden pääkaupunkiseutujen kuten Tukholman ja Kööpenhaminan kanssa.

Tilastot kertovat, etteivät suurimpiin kaupunkeihin muuttaneet ole työllistyneet halutusti ja että uudet työpaikat ovat syntyneet matalamman tuottavuuden aloilla. Työnteon murros on nopeasti myös muuttamassa työntekoa niin, että perinteisen työnteon rinnalle on nousemassa etätyö ja monipaikkainen työ.

2020-luvulle tultaessa on monilla aloilla paheneva työvoimapula. Keskustan visiossa Suomeen syntyy uusia hankkeita strategisille aloille, kuten akkuklusteriin ja vetytalouteen, jotka tulevat tarvitsemaan paljon uusia osaajia ympäri Suomen.

Parhaista osaajista käydään myös globaalia kilpailua. On välttämätöntä huolehtia työvoiman ja työn liikkuvuudesta niin alueellisesti kuin eri alojen välillä. Kannusteet muuttaa etenkin harvaan asutuille alueille ovat olleet vähäisiä. Keskusta esittää kunnianhimoista strategista ohjelmaa, jolla kaikkien Suomen alueiden vahvuudet saadaan maksimaaliseen käyttöön.

Vuonna 2030

- Suomessa on useita toimivia erityistalousalueita, jotka luovat hyvinvointia koko Suomeen.
- Suomi on monipaikkainen yhteiskunta, jossa on mahdollista tehdä joustavasti etätyötä ja olla kahden eri kunnan asukas.

Vaalikauden tavoitteet 2023–2027

- Suomeen on hallituskauden aikana luotu erityistalousalueet, jotka luovat kasvua kunkin alueen vahvuuksia hyödyntäen.
- Valituilla erityistalousalueilla työnantajat saavat esimerkiksi alennetut sosiaaliturvamaksut, poistojen vapaan käyttöönoton, ohituskaistan luvituksille, työvoiman saatavuusharkinnasta luopumisen sekä TKI:hin ja osaamiseen panostamista.
- Erityistalousalueille tulee kansainvälisten esimerkkien mukaisesti kannuste yritystoiminnalle seuraavaksi 10 vuodeksi, kuten alennus elinkeinoverotuksesta, joka tarkoittaa yrityksille alennusta yhtiöverosta ja henkilöyrittäjille (esimerkiksi toiminimi) alennusta tuloverosta.
- Muiden kuin teollisuuden sähköveroluokassa olevien yritysten sähköverotus porrastetaan alueittain siten, että erityistalousalueilla verotus on matalampi.
- Vahvistamme Uudenmaan ja pääkaupunkiseudun kilpailukykyä kansainvälisessä metropolialueiden kilpailussa.
- Toteutetaan Norjan mallin mukainen opintolainojen hyvitys, vähintään 10% vuodessa, mikäli henkilö työskentelee valmistumisensa jälkeen harvaan asutuissa seutukunnissa.
- Vaalikauden aikana on valmisteltu lain-säädäntö kaksoiskuntalaisuudesta.
- Osana erityistalousaluehanketta tehdään aktiivista vienninedistämistä.

Keskusta
Se kotimainen.